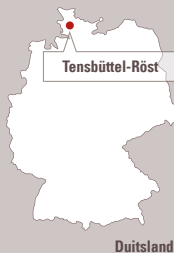

Hans Karstens

In het noorden van Duitsland ligt de bakermat van de 'Doppelnutzung'-koeien. Hans en Thies Karstens boeren al jaren naar tevredenheid met deze aan mij verwante roodbonte dubbeldoelkoeien.

Aantal koeien:	115
Vleesstieren:	150 – 170
Aantal hectare:	140
Melkproductie:	9200 4,20 3,69

Duitse veehouders Hans en Thies Karstens werken met 'Doppelnutzung'-dieren

Dubbel doel: melk én vlees

In tegenstelling tot veel collega's zijn de Duitse veehouders Hans en Thies Karstens nooit het holsteinpad ingeslagen. Hun roodbonte dubbeldoeldieren leveren melk én vlees. Hans Karstens: 'We zijn blij dat ons inkomen niet alleen uit het melken komt.'

tekst **Inge van Drie**

Op zijn fiets komt hij aangereden. Hans Karstens (58) uit Tensbüttel-Röst, een klein plaatsje in de Duitse deelstaat Sleeswijk-Holstein, woont zelf niet meer op de boerderij. Zoon Thies (34) heeft er samen met zijn gezin inmiddels intrek genomen. 'De jonge generatie moet ook de kans krijgen om op eigen benen te staan en het ondernemerschap zelf te ervaren. Dat gaat gemakkelijker als je op het bedrijf woont.' Samen runnen vader en zoon Karstens een bedrijf met 115 koeien en 140 hectare, waarvan mais 60 hectare in beslag neemt. Behalve melk produceren ze ook vlees. Jaarlijks mesten ze 150 tot 170 stieren af. Om melk- en vleesproductie goed te kunnen combineren, werkt het bedrijf sinds jaar en dag met de Duitse 'Doppelnutzung'-dieren (DN), een roodbonte dubbeldoelras verwant met mij (zie kader).

Veel collega-veehouders specialiseerden zich in melkproductie; dwars tegen de trend in deed Hans Karstens dat niet. Spijt heeft hij er niet van. 'Met de huidige melkprijs zijn we blij dat we ons inkomen niet alleen uit het melken halen.'

'Wellnesscentrum'

Hoewel de Duitse veehouders met dubbeldoelkoeien werken, nemen ze geen genoegen met een lage melkproductie. 'Als de voeding, het fokkerijbeleid en de huisvesting goed voor elkaar zijn, dan kan ik ook een goede productie van mijn koeien verlangen.' In de vijf jaar oude en in de nok twaalf meter hoge openfrontstal – 'net een wellnesscentrum', vindt

Karstens – presteren de koeien dan ook opmerkelijk goed. De gemiddelde melkproductie ligt op 9200 kg melk met 4,20% vet en 3,69% eiwit. De melkgift zou best nog hoger kunnen, denkt Karstens. 'Maar het moet wel economisch blijven. We persen er niet koste wat het kost de laatste liters uit.' De koeien realiseren hun productie op een basisrantsoen dat bestaat uit 60 procent mais en 40 procent graskuil aangevuld met soja- en raapzaadschroot, goed voor 23 kg melk. Krachtvoer krijgen de koeien in de melkstal afhankelijk van hun productie. 's Zomers gaan de koeien drie tot vijf uur per dag naar buiten. Karstens heeft daarvoor vier hectare grasland ter beschikking. 'Gras nemen ze

buiten nauwelijks op; ik zie het meer als een vorm van bewegingstherapie.' De nadruk binnen het fokdoel ligt op eiwitpercentage, levensduur en werkbare uiers. 'De koeien maken nu drieënhalf tot vier lactaties op het bedrijf. Dat vind ik eigenlijk niet genoeg. Ik zou graag zien dat elke koe minstens vijf kalveren geeft.' Aan de melkplasvererving hecht Karstens minder waarde. 'Elke koe geeft melk en onze beste producentes stammen van slechte productievererfers af.'

Experiment met fleckvieh

De prestaties als melkkoe voeren in het fokdoel de boventoon, maar de vleeseigenschappen vergeten de Karstens niet. Ze zoeken nadrukkelijk naar stie-

Koeien die goed melk produceren én extra vlees aanzetten zijn favoriet

De openfrontstal heeft een nokhoogte van twaalf meter

ren die een goede bespiering beërven. Dat is er de laatste jaren niet eenvoudiger op geworden, vindt Hans Karstens. 'De ki-organisaties hebben in het fokprogramma relatief veel nadruk gelegd op melkproductie. Dat vind ik jammer. We merken in onze veestapel al dat de vleeseigenschappen teruglopen.' De houding van de ki-organisaties is intussen wel aan het veranderen, merkt Karstens. 'Ze constateren dat er vraag is naar DN-koeien. Enerzijds vanwege het dubbeldoelkarakter, anderzijds vanwege het hoge eiwit en de robuustheid.'

Vanwege de kleine populaties en de verwantschap qua koeien zoeken de Duitse ki's met een DN-programma en de Nederlandse ki's met een mrij-programma

toenadering tot elkaar. Zo wordt de fokwaardeschatting inmiddels gezamenlijk uitgevoerd. Karstens kan het waarderen, maar neemt voorlopig nog een afwachtende houding aan. 'We weten precies waar de Duitse stieren voor staan, bij de Nederlandse stieren moeten we dat nog zien.'

Karstens mag dan al jarenlang hetzelfde ras koeien in de stal hebben, hij schuwt experimenten niet. Zo onderzoekt hij momenteel of fleckviehkoeien een alternatief kunnen zijn nu de mesteigenschappen van zijn eigen dubbeldoelkoeien teruglopen. De Duitse veehouder heeft daarvoor zes zuivere fleckviehkoeien gekocht. 'Ik heb bewust voor zuivere fleckviehs gekozen. Kruisen wil ik

Verwant aan mrij

Duitsland telt ongeveer 60.000 koeien die gerekend worden tot het 'Doppelnutzung'-ras. Er zijn ongeveer 8500 DN-koeien in het stamboek geregistreerd. Het gaat om roodbonte dubbeldoelkoeien met minder dan een kwart holsteinbloed, verwant aan mrij. Het ras is geschikt voor zowel melk- als vleesproductie. De bakermat van deze koeien ligt in Sleeswijk-Holstein. Omdat de populatie van zowel Duitse DN-koeien als Nederlandse mrij-koeien klein is, zijn de populaties voor de fokwaardeschatting samengevoegd. Vanaf 2010 worden ook de koefokwaarden gezamenlijk geschat. Bekende stieren uit Duitsland zijn Swingfox en Baltimore.

niet. Ik vind het zonde om veertig jaar dubbeldoelfokkerij "kapot" te maken.' Helemaal geslaagd wil Karstens het experiment nog niet noemen. 'De vleeseigenschappen zijn prima en de melkproductie ook, maar het eiwitgehalte is met gemiddeld 3,40 procent aan de lage kant. Vervelender vind ik het dat de fleckviehkalveren slechter drinken. Mijn zoon voert liever dertig dubbeldoelkalveren dan één fleckviehkalv.'

Donkerrood vel favoriet

De 150 tot 170 vleesstieren die Karstens jaarlijks afmest komen niet allemaal van het eigen bedrijf. De Duitse veehouder neemt van drie andere bedrijven jonge stieren af. 'Die bedrijven nemen van mij vaak natuurlijkdekkende stieren af. Dan weet ik zeker dat ze stieren gebruiken met goede vleeseigenschappen.'

Bij een leeftijd van 19 tot 20 maanden halen de stieren een geslacht gewicht van ongeveer 410 kg. Ook de uitstootkoeien mest Karstens zelf af. Het liefst ziet hij koeien met een donkerrood vel. 'Dat vind ik mooier en we hebben het idee dat de rode dieren betere vleeseigenschappen hebben.'

Van koeien met alleen een hoge melkproductie gaat het hart van de Duitse veehouder niet sneller kloppen. 'Ik zie graag koeien die goed melk produceren én extra vlees aanzetten.' Maar favoriete koeien heeft hij niet. Even komt de economie weer om de hoek. 'Ik wil koeien die niet opvallen. Anders zou ik mijn lievelingskoeien vast een extra schep krachtvoer geven en dat is niet economisch.' |